

Pensioenbazen zien trend: 'Laag vertrouwen in overheid en collectieve regelingen'

Door WILLEMIJN VAN BENTHEM
Updated Gisteren, 20:40Gisteren, 19:03 in FINANCIEEL

AMSTERDAM - Dit jaar bestaan pensioenfondsen PME en PMT 75 jaar. Een dubbelinterview met voorzitters Eric Uijen en Jos Brocken over persoonlijke regie, solidariteit en de wens voor de toekomst. „Mensen hebben een laag vertrouwen in de overheid en in collectieve regelingen.”

Eric Uijen (l) en Jos Brocken zien trends terug die ze van eerdere tijden herkennen.

© RENE OUDSHOORN

Een deel van de mensen is boos. Dat zien voorzitters Eric Uijen en Jos Brocken van pensioenfondsen PME en PMT vaker als ze bij bijeenkomsten voor gepensioneerden en deelnemers vertellen over de laatste pensioenontwikkelingen en daar vragen over beantwoorden. Brocken: „De discussie gaat dikwijls over de zeggenschap die mensen willen hebben over hun eigen pensioen versus de collectiviteit van het stelsel die nodig is om te garanderen dat iedereen later een pensioenuitkering krijgt.” Maar als Uijen daarna persoonlijk met de mensen spreekt, hoort hij ook een ander verhaal. „Piet, zegt een vrouw dan tegen haar man, zonder pensioen had het nu een stuk slechter uitgepakt voor ons.”

Niet nieuw

Brocken zegt dat de discussie over het collectieve karakter van een sectorpensioen niet nieuw is. „Maar inmiddels profiteren we er al jaren van dat indertijd de grondslagen zijn gelegd voor de tweede pijler. Want met alle kritiek die er vandaag de dag is, is die pijler verankerd in het arbeidsvoorwaardenoverleg. Ons pensioenstelsel kent een groot draagvlak onder zowel werkgevers als werknemers.” En precies dat, zegt hij, heeft ervoor gezorgd dat we een veel betere oudedagsvoorziening hebben dan waar dan ook.

Uijen vult hem aan: „Ook het bewustzijn stamt uit vroeger tijden dat het belangrijk is dat er ook voor weduwen en wezen gezorgd wordt. En dat als je arbeidsongeschikt wordt, je premievrij pensioen kunt sparen zodat je ook als je dan de pensioenleeftijd bereikt, je niet onder de armoedegrens komt.” En dat kan juist als je pensioen collectief regelt, zeggen de twee voorzitters. Uijen: „De sterke schouders dragen de zwaarste lasten. Dat is voor mij nog steeds het belangrijkste onderdeel van het stelsel.”

Dubbel probleem

Daarom vindt Brocken het ook zo belangrijk dat de verplichtstelling overeind blijft. „Zo'n onderdeel, vooruitlopend op het nieuwe pensioenstelsel, dat je meteen na je pensioendatum 10% van je totale vermogen mag opnemen, is heel positief. Mensen kunnen straks zelf beslissen over hun vermogen.” Maar Brocken maakt zich daar tegelijkertijd zorgen over. „Je weet nu al dat vooral de meest kwetsbare mensen hier gebruik van maken. En zij krijgen daardoor voor de rest van hun leven een lager pensioen uitgekeerd.” En hij voorziet dat als je al een laag pensioen hebt en daar ook nog eens bijvoorbeeld hoge inflatie bovenop komt, mensen een dubbel probleem krijgen.

Dat is precies een discussie die bij de pensioenfondsen speelt: hoe ver ga je in het zorgen voor de mensen en waar geef je ze eigen verantwoordelijkheid. Brocken: „Want niet alles heb je zelf in de hand.” Uijen en Brocken zien het in de actualiteit. Uijen: „Dat zoveel mensen in een rijk land als Nederland nu zelfs de kachel moeten uitzetten omdat ze geen geld hebben voor de energierekening. Dat kan toch niet?” Ook Brocken dacht dat hij veel had gezien in zijn werkende leven. Maar dit is

nieuw, zegt hij hoofdschuddend. „De hoge inflatie en tegelijkertijd de krappe arbeidsmarkt.”

Laag vertrouwen

Wat Brocken daarnaast opmerkt, is een trend die volgens hem al langer gaande is: „Het lage vertrouwen in de overheid en in collectieve regelingen.” En hij haalt nog een keer de deelnemersbijeenkomsten aan, waar hij gelukkig ook andere reacties hoort. „Van mensen die zeggen dat ze blij zijn dat ze bij het fonds zitten. 'Als ik op mijn 25e had mogen kiezen, had ik er geen euro aan uitgegeven', zeggen ze dan. 'En nu profiteer ik ervan.'” Uijen knikt bevestigend, hij herkent dit. „Je hoort dit altijd.”

Zowel Uijen als Brocken weten dat pensioen onderhevig is aan conjuncturele bewegingen. Ze zien trends terug die ze van eerdere tijden herkennen. „Neem de regeling voor vervroegd pensioen, die in de jaren zeventig werd opgezet en daarna – onder veel protest – is afgeschaft. Nu hebben we de regeling vervroegd uittreden, omdat we zowel een krappe arbeidsmarkt hebben als ook veel mensen met zware beroepen die hun pensioengerechtigde leeftijd op hun tandvlees halen... áls ze het al halen”, zegt Brocken.

Toekomst

En dan is er nog de huidige visie bij de fondsen, dat er wel een leefbare wereld moet zijn voor als mensen met pensioen gaan. Brocken: „Het is niet wezenlijk anders dan vroeger. De basis waarom we zijn opgericht is dat de tweede pijler van het pensioen ervoor zorgt dat je niet in armoede vervalt en je op een prettige manier je leven kunt voortzetten.” Hij spreekt daarom een wens uit: „Ik hoop dat we dat kunnen blijven doen voor onze sector en dat we ons vermogen goed kunnen aanwenden voor een toekomstige wereld.” Uijen vult hem aan: „En ik hoop dat er niet geluisterd wordt naar de roep 'schaf het pensioen maar af'. En dat hoop ik echt voor de mensen die dan leven.”

Over PMT en PME

In 1947 en 1948 werden de twee fondsen PMT en PME voor de sectoren metaal en techniek opgericht. Het was vlak na de oorlog. Er zouden betere tijden aanbreken en daar hoorden ook betere sociale voorzieningen bij. Een voorbeeld waren familiebedrijven zoals Stork en Philips die al eigen pensioenfondsen hadden opgericht voor hun werknemers. De algemene, sectorale fondsen kregen voet aan de grond. En die beslissing gelooft Brocken nog steeds. „Per sector heb je te maken met verschillende uitdagingen in de werkzaamheden, kijk naar de bouw waar je tegen hele andere ervaringen aanloopt dan als je op kantoor werkt.”